

دانشکده: پرستاری و مامایی زنجان
گروه آموزشی: پرستاری روان

طرح دوره Course Plan

مشخصات فراگیران			مشخصات درس					
رشته تحصیلی: پرستاری روان			عنوان واحد درسی: مداخلات روان پرستاری خانواده					
مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد			نوع واحد درسی: نظری / کارآموزی					
ترم تحصیلی: ۳			کارورزی:	کارآموزی:	مجازی	عملی:	نظری:	واحد
بخش:	سال:	کارآموز		۲۶ ساعت			۲۶ ساعت	ساعت، روز یا ماه
بخش:	سال:	کارورز	تاریخ تصویب جدیدترین برنامه آموزشی توسط وزارت بهداشت: ۱۴۰۰/۹/۲۳			پیشنیاز: اصول مشاوره در روان پرستاری و اختلالات روانی بزرگسالان و مراقبت های روان پرستاری		کد درس: ۱۱
بخش:	سال:	دستیار						
سایر:			سایر:					
مشخصات مسئول درس								
رشته تحصیلی: پرستاری			نام و نام خانوادگی: زینب قهرمانی					
رتبه علمی: مربی			مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد پرستاری روان - دانشجوی دکترای مشاوره توانبخشی					
پست الکترونیک: ghahremanizeinab@gmail.com ghahremani@zums.ac.ir			شماره تماس: ۰۹۱۲۷۴۰۹۷۶۲۰۲۴۳۳۱۴۸۳۵۲					
آدرس محل کار: زنجان - شهرک کارمندان - بلوار حاج احمد مهدوی - دانشکده پرستاری و مامایی								
نام و نام خانوادگی سایر مدرسان:								
بازنگری بر اساس نیاز جامعه:			تاریخ تدوین طرح درس: ۱۴۰۴/۶/۲۴		روش برگزاری برنامه:			
شماره جلسات بازنگری شده:	تاریخ تصویب توسط شورای EDC: ۱۳۰۰/۰۰/۰۰		تاریخ تأیید توسط شورای EDO: ۱۳۰۰/۰۰/۰۰		ترکیبی ☒	مجازی	حضور	
اهداف آموزشی								

هدف کلی: شناخت مداخلات روانپرستاری در خانواده و کاربرد آن در ارتقای سلامت خانواده، با تمرکز بر نقش پرستار در حمایت از خانواده‌های دارای مشکلات روانی، بحران‌ها و شرایط خاص. این درس بر پایه اصول مشاوره خانواده و مداخلات مبتنی بر شواهد طراحی شده است تا دانشجویان بتوانند به عنوان پرستاران متخصص، در سطوح پیشگیری، درمان و بازتوانی خانواده‌ها عمل کنند.

اهداف اختصاصی (رفتاری): در پایان برنامه‌ی آموزشی، انتظار می‌رود فراگیر قادر باشد:

❖ **حیطه شناختی:**

- خانواده را تعریف کند و انواع خانواده (هسته‌ای، گسترده، تک‌والدی و غیره) را نام ببرد و ویژگی‌های آن‌ها را توصیف کند.
- چرخه حیات خانواده (Family Life Cycle) را توضیح دهد و مراحل مختلف آن را با مثال‌های بالینی مرتبط سازد.
- مفهوم ارتقای سلامت در خانواده (Health Promotion) را شرح دهد و استراتژی‌های پرستاری برای پیشگیری از مشکلات روانی در خانواده را پیشنهاد کند.
- سیستم خانواده و ساختار آن (از جمله مرزها، نقش‌ها و ارتباطات) را تحلیل کند.
- نقش پرستار در حل تعارض نقش (Role Conflict Resolution) را توصیف کند و تکنیک‌های مداخله‌ای مانند مشاوره گروهی را اعمال کند.
- مداخلات پرستاری در خانواده دارای بیمار روانی را با تمرکز بر حمایت عاطفی و آموزشی، طراحی و اجرا کند.
- زمینه‌های مداخله در خانواده (مانند بحران‌های اقتصادی، اجتماعی و سلامت) را شناسایی کند.
- مداخلات پرستاری در خانواده در بحران (مانند سوگ، طلاق یا بلایای طبیعی) را توصیف و برنامه‌ریزی کند.
- نقش پرستار در خانواده دارای عضو معتاد را توضیح دهد و برنامه‌های بازتوانی خانواده‌محور را پیشنهاد کند.
- مداخلات پرستاری در خانواده دارای کودک استثنایی (مانند اوتیسم یا ناتوانی جسمی) را توصیف کند و حمایت‌های روانشناختی را ادغام نماید.
- نقش پرستار در خانواده دارای سالمند را تحلیل کند و مداخلات برای پیشگیری از ایزوله شدن سالمندان را بیان کند.
- مداخلات پرستاری در خانواده دارای بیمار مزمن (مانند اسکیزوفرنی یا افسردگی مزمن) را طراحی کند و نقش مشاوره خانواده را برجسته سازد.

❖ **حیطه عاطفی:**

- نسبت به اهمیت نقش خانواده در ارتقای سلامت روان حساسیت نشان دهد.
- نگرش مثبت به همکاری بین‌رشته‌ای (پرستار، روان‌شناس، مشاور خانواده) در مداخلات خانوادگی داشته باشد.
- به مشکلات و رنج‌های خانواده‌های دارای عضو بیمار روانی یا در بحران همدلی نشان دهد.
- در مواجهه با خانواده‌های دچار خشونت یا اعتیاد، نگرش غیرقضوتی و حمایتگر داشته باشد.
- به ارزش‌های فرهنگی و باورهای دینی خانواده‌ها در مداخلات احترام بگذارد.
- نسبت به مسئولیت اخلاقی و حرفه‌ای در حیطه روان‌پرستاری خانواده متعهد باشد.

❖ حیطه روانی حرکتی:

- وضعیت یک خانواده‌ی نیازمند یا مشکل‌دار در جامعه را ارزیابی کند.
- مشکلات خانواده را بررسی و تشخیص دهد.
- با به کارگیری نظریه‌های روان‌درمانی، خانواده‌درمانی و حل مشکل با خانواده تعامل ایجاد کند.
- پیامدهای مداخلات پرستاری انجام گرفته را به صورت سمینار ارائه دهد.

روش های تدریس

سخنرانی ☒	پرسش و پاسخ ☒	بحث گروهی ☒	ایفای نقش ☒
کارگاه آموزشی	نمایش عملی	PBL	پانل
گردش علمی	گزارش صبحگاهی	جورنال کلاب	گروه کوچک ☒
Bedside teaching	Grand Round	Case Based Discussion ☒	بیمار شبیه سازی شده
سامانه های آموزشی رسمی ☒	سامانه های آموزشی غیررسمی ☒	تکلیف محور ☒	سایر

سایر روش های تدریس: فیلم آموزشی و تحلیل بالینی، آموزش بالینی در محیط واقعی (کلینیک‌ها و مراکز سلامت جامعه)

مواد و وسایل آموزشی (مجازی/حضور)

منابع الکترونیک ☒	کتاب / جزوه ☒	پاورپوینت ☒	وایت برد ☒	تصویر/عکس	کاتالوگ/ بروشور	نمودار/ چارت
فایل صوتی	فیلم آموزشی ☒	نرم افزار	ماکت	اشیاء و لوازم واقعی	بیمار استاندارد شده	بیمار واقعی ☒

سایر مواد و وسایل آموزشی: انواع پروژکتورهای اورهد، اوپک و اسلاید، پوستر و پمفلت بهداشتی

مکان برگزاری آموزش (مجازی/حضور)

مجازی ☒	بالینی ☒	آزمایشگاهی	جامعه ☒
---	--	------------	---

سایر مکان های آموزشی: کلینیک‌های روانپزشکی و مشاوره، مراکز سلامت جامعه‌نگر، مراکز مراقبت در منزل پرستاری، مدارس (دبستان و دبیرستان‌ها)، انجمن‌های تخصصی مانند انجمن آلزایمر

تجارب یادگیری (مرتبط با استاد)

- ارائه نمونه‌های واقعی یا شبیه‌سازی شده از خانواده‌های دارای مشکل.
- راهنمایی دانشجویان در کارورزی برای مشاهده و تحلیل جلسات مشاوره خانواده.
- برگزاری جلسات بازخورد فردی و گروهی پس از اجرای مداخلات.
- هدایت بحث‌های کلاسی درباره ارزش‌های اخلاقی و فرهنگی در خانواده‌درمانی.
- آموزش نحوه مستندسازی و گزارش‌نویسی در کار بالینی.

تکالیف یادگیری (مرتبط با فراگیر)

- مطالعه موردی یک خانواده و ارائه طرح مداخله روان‌پرستاری.
- طراحی پوستر یا بروشور آموزشی برای خانواده‌ها در یکی از موضوعات (اعتیاد، سالمندی، خشونت خانوادگی و ...).

- شرکت فعال در بحث‌های گروهی و ایفای نقش.
- ثبت گزارش کارورزی و تجربیات یادگیری در Log Book.
- تهیه و ارائه سمینار در یکی از موضوعات درس.
- نگارش مقاله‌ی کوتاه یا گزارش موردی (Case Report) از یک خانواده‌ی واقعی یا شبیه‌سازی‌شده.

ضوابط آموزشی و سیاست‌های مدرس

• انتظارات:

- حضور منظم و به‌موقع در کلاس‌ها و کارورزی.
- مشارکت فعال در مباحث و تمرین‌های عملی.
- رعایت اصول اخلاق حرفه‌ای و احترام به محرمانگی اطلاعات خانواده‌ها.
- مطالعه‌ی پیش‌نیاز هر جلسه قبل از حضور در کلاس.

• مجازها:

- استفاده از منابع علمی و پایگاه‌های اطلاعاتی برای تکمیل تکالیف.
- طرح سؤال و بیان نظرات در کلاس به‌صورت آزاد و محترمانه.

• محدودیت‌ها:

- غیبت بیش از ۲ جلسه‌ی نظری یا یک روز کارورزی منجر به حذف درس یا درج نمره‌ی صفر خواهد شد.
- استفاده از موبایل و لپ‌تاپ در کلاس فقط برای امور آموزشی مجاز است.
- هرگونه کپی‌برداری بدون ارجاع در تکالیف یا سمینارها مردود محسوب می‌شود.

• توصیه‌های ایمنی شامل:

- رعایت اصول اخلاقی و رازداری در برخورد با خانواده‌ها و بیماران.
- استفاده از ماسک و تجهیزات حفاظتی در محیط‌های بالینی.
- اجتناب از ورود به مباحث شخصی حساس خانواده‌ها بدون راهنمایی استاد یا سوپروایزر.
- در موارد مشاهده خشونت خانوادگی یا خطر خودکشی، بلافاصله به استاد یا تیم درمان اطلاع داده شود.
- حفظ فاصله حرفه‌ای (Professional Boundaries) در تعامل با خانواده‌ها.

• فهرست منابع درسی

- مارشا استنهاپ، جنت لنکستر. پرستاری سلامت فرد و خانواده لنکستر. دکتر سید وحیده حسینی، سیده مطهره حسینی. انتشارات جامعه‌نگر.
- آلن کار. خانواده‌درمانی؛ مفاهیم اساسی، نظریه‌ها، فنون و نحوه کاربرد در مشکلات خاص. ترجمه‌ی دکتر بهمن بهمنی، نیره احمدی. انتشارات ارجمند.
- بحرینی، م. خانواده‌درمانی: ۱۰۰ نکته، ۱۰۰ تکنیک. انتشارات ارجمند.
- جونز. از درمان سیستم‌های خانواده (ترجمه دکتر فرزین رضایی). انتشارات ارجمند.

- دانشپور، م. خانواده‌درمانی با مسلمانان (ترجمه احمد رضا کیانی چلمردی و پژمان هنرمند). انتشارات ارجمند.
- دوئرتی و مک، دانیل س. خانواده‌درمانی (ترجمه علی نیلوفری). انتشارات ارجمند.
- سیف، س.، شعاع، کاظمی، م. خانواده‌درمانی از دیدگاه ستیر. انتشارات پازینه.
- گلدنبرگ، ا.، گلدنبرگ، ه. خانواده‌درمانی (ترجمه حمیدرضا حسین‌شاهی برواتی و سیامک نقشبندی). انتشارات روان.
- مینوچین، س. خانواده و خانواده‌درمانی (ترجمه باقر ثنایی). چاپ و نشر بین‌الملل.
- Carr, A. Family Therapy: Concepts, Process and Practice. John Wiley & Sons. (توسط دکتر بهمنی و نیره احمدی به فارسی ترجمه شده)
- Friedman, M.M., Bowden, V.R., Jones, E. Family Nursing: Research, Theory & Practice. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Keltner, N.L. Psychiatric Nursing. Elsevier Health Sciences.
- Keogh, J.E. Psychiatric and Mental Health Nursing Demystified. McGraw-Hill Education.
- Kneisl, C.R. and Trigoboff, E. Contemporary Psychiatric-Mental Health Nursing.
- Mohr, W.K. Psychiatric-Mental Health Nursing (8th ed.). Philadelphia: Wolters Kluwer, Lippincott Williams & Wilkins.
- مقالات و منابع به‌روز: مقالات علمی مرتبط با روان‌پرستاری و خانواده‌درمانی از پایگاه‌های معتبر (مثل PubMed یا SID).

روش ارزشیابی و بارم بندی نمره

آزمون‌های تشریحی یا شفاهی مرحله‌ای	۳۰٪
آزمون پایان ترم	۴۰٪
ارائه‌ی گزارش، ژورنال کلاب و یا تکالیف کلاسی	۱۵٪
ارائه‌ی سمینار حضوری / فردی یا گروهی	۱۰٪
گزارش‌های تجربیات یادگیری، واقعه نگاری و ارزیابی کارنما	۵٪

جدول ترتیب و توالی عناوین برنامه آموزشی

شماره جلسه	عنوان جلسه	مکان آموزش (مجازی، بالینی)	ملاحظات
۱	مقدمه‌ای بر خانواده درمانی و تاریخچه آن	حضوری - کلاس / مجازی - بستر نوید	
۲	اهداف و مهارت‌های پایه در خانواده درمانی	حضوری - کلاس / مجازی - بستر نوید	
۳	نظریات و رویکردهای خانواده درمانی	حضوری - کلاس / مجازی - بستر نوید	
۴	اصول و رویکردهای زوج درمانی	حضوری - کلاس / مجازی - بستر نوید	
۵	مراحل روان درمانی خانواده	حضوری - کلاس / مجازی - بستر نوید	

۶	تنش‌ها و بحران‌های خانوادگی	حضوری - کلاس / مجازی - بستر نوید
۷	خشونت‌های خانوادگی	حضوری - کلاس / مجازی - بستر نوید
۸	مداخلات روان‌پرستاری در خانواده‌های دارای اختلالات روانی و بیماری‌های روان‌شناختی	حضوری - کلاس / مجازی - بستر نوید
۹	خانواده با تمرکز بر ناتوانی‌های جسمی و معلولیت	حضوری - کلاس / مجازی - بستر نوید
۱۰	خانواده‌های دچار آسیب‌های اجتماعی	حضوری - کلاس / مجازی - بستر نوید
۱۱	سنجش و ارزیابی خانواده	حضوری - کلاس / مجازی - بستر نوید
۱۲	خانواده درمانی In-home و مراقبت در منزل	حضوری - کلاس / مجازی - بستر نوید
۱۳	جمع‌بندی و رفع اشکال مطالب تئوری	حضوری - کلاس / مجازی - بستر نوید
۱۴	انتخاب حداقل یک خانواده نیازمند یا مشکل دار در جامعه و ارزیابی وضعیت خانواده	کارآموزی روز اول
۱۵	بررسی و تشخیص مشکلات خانواده	کارآموزی روز دوم
۱۶	ایجاد تعامل با خانواده در جهت حل مشکلات با به کارگیری نظریه‌های روان‌درمانی خانواده درمانی و حل مشکل	کارآموزی روز سوم
۱۷	ارائه پیامدهای مداخلات پرستاری انجام گرفته به صورت سمینار	کارآموزی روز چهارم
۱۸	ارائه پیامدهای مداخلات پرستاری انجام گرفته به صورت سمینار	کارآموزی روز پنجم

*توجه: تاریخ شروع و پایان، در زمان آغاز برنامه آموزشی، توسط مسئول درس / کارشناس آموزش، به اطلاع فراگیران رسانیده خواهد شد.